

העם

הסוס דוהר

במלון "ריץ" ישבו העתונאים הזרים המעטים ששרדו בארץ, והחליפו זכרונות. שאחאני, 1947, אמר אחד. "ומה שהיה בצרפת, 1947. "זה לא כלום", התערב אורח בא בימים. "תחשבו על גרמניה, 1923. הנושא היה: אינפלציה. לא אינפלציה היאורטית, עדינה, סלונית, כי אם אינפלציה אמיתית — על ערימות שטרות המיליונים

ואחרי הפצרה רבה הסכים שר האוצר להקצות שוב תקציב קטן, לבדיקת הוצאות המש"פחות מחדש. נעשו ההכנות, ותאריך הבדיקה נקבע למחצית חודש פברואר. וכאילו כדי להכעיס את שר האוצר ומחלקת הסטטיסטיקה של הממשלה, החליטו הצרכנים שוב, כי יש צורך דחוף בקניית מיתרות.

ה'ס

אנו טובעים!

הצילו! אנו טובעים! — נשמעה קריאה לעזרה במקלט של "ארצה", ב-13 לחודש שעבר, כשנמצאה בקצה הדרומי-מזרחי של כרתים, התברר, כי הקריאה הגיעה מהספינה היוונית "גורגיוס", שהיתה בדרכה מחיפה ללונדון. "ארצה", שהיתה במרחק 40 מיל בערך מהספינה, נכנסה במהירות לתחום הסערה, וכי-ב בבורק עמדה בקרבת "גורגיוס". חרטום הספינה היוונית עוקם, כשהתנגשה בסלע. המדחף הסתובב באויר, ורוח דרוי מית איימה לנפץ את הספינה אל צוקי האי הסמוך, פונדיקוניס. "מהו עומק המים בהם נמצאת ספינתנו?!" שאל הרמקול של "ארצה". "5 מטר!" השיבו היוונים. התשובה לא נתקבלה על הועת, ואנשי "ארצה" שאלו שנית תשובת היוונים היתה שוב: 5 מטר!

"ארצה" סיכנה את עצמה, נכנסה ל"מים הרדודים, והוברר, כי מחסני "גורגיוס" מוצפים מים בגובה 5 מטר. קשיי השפה הכבידו מאד על עבודת ההצלה, ספרו אנשי "ארצה". 60 שעות עמלו אנשי "ארצה", ללא הפוגה, בהצלת "גורגיוס". פעמים רבות נקרתו השרשראות, בהן נקשרה הספינה היוונית לירכתי "ארצה". סכנת התרסקות נשקפה ל"ארצה" עצמה, ואמנם התנגשה ב"גורגיוס" ונפגעה קל. אחרי 60 שעות צנחו מלחי "ארצה", רטובים ועייפים עד מות, על משכביהם. "גורגיוס" יצאה מה"סכנה". המשרד של "גורגיוס" נתקלקל בסערה, ו"ארצה" נתבקשה להעביר הודעה דחופה לסודא, בכרתים. לאחר שעה קלה התברר, כי היתה זו קריאה לגוררת יוונית, שהי מיעה במקום, כדי לסייע בהצלת הספינה הטיבועת.

אנו מובילים את "גורגיוס" לנמל — נא לא להתערב! פנתה "ארצה" לגוררת היוונית. לפי החוק הימי הבינלאומי, זכאית

חנות נעליים, תוך הבהרה להכניס דולרים

ספינה המצילה את חברתה, להובילה לנמל ולהגיש תביעת פיצויים ופרס. המכסימום הגיתון: מחצית שחי הספינה הניצולה ומ"טענה. הנוררת היוונית המשיכה בעבודתה, ו"ארצה" המשיכה ללחץ את "גורגיוס" עד זנמל, כדי להיות "משוריית" מבחינה מש"ונית.

תביעת הפיצויים של "ארצה" תתברר בבית דין ימי מוסמך של "לליודס", בלוגי דון. יומני "ארצה" מפורסות, תמונות הקשור רות במקרה, הועברו כבר לבריטניה. "לכל היוונים פרוצור אחד!" — מתמרמל מצעיר על סיפון "ארצה"; בשבוע יזעבר הצילה ספינת דיג פונלוגית, בת 600 טון, אנית משא דנית בת 5000 טון, וזדנים שילמו לספינה הפונלוגית פיצויים והעניקה הגונה לצוות. מספרים, כי המלחים הפינלנדיים יושבים בכורסאותיהם ומעששים קסטרות. ואתונו? אתונו סדרו!

(המשך במדינה עמוד 8)

מיד מסתגלות החלטות, שאינן לפי הקו הפשוט המובהק של היכל התעשיינים. "הזקן" לא התנגד להחלטות אלה, הוא ידע, שאפשר לסמוך על מוכירי. ואמנם, ההחל"טות, בדרך כלל, עברו אחרי-כך תחת שבט בקרתו של המוכיר הכללי, אשר זלמן קריסטל, בהרכת הנשיא, ואחרי ליטוש וניסוח זהיר, נשלחו לעתונות, כחוקש אחרי האסיפה הכללית...

"הקריינל האפור", המוכיר הכללי של התאחדות בעלי תעשיה, אשר זלמן קריסטל, ממושקף, שקט, שערות סרוקות לצדדים, טיפוס מושלם של מוכיר אמריקאי, שקבר את כל שלבי הפקידות ב"היכל התע"שיינים" מיום הקמתו, ידע ליצור הערצה לנשיא. לזכותו של המוכיר נוקף חלק ניכר של שלטונו הבלתי-מוגבל של "הזקן". הוא עצמו הפך "קריינל אפור", המושך בחוטי מדיניות התאחדות בעלי התעשיה. קריסטל אינו חובב הופעות פומביות, אינו משמיע נאומים, אך כל הנאומים הרשמיים, בשם צמרת התאחדות, תומכים בכתיביו. כשסערו הרוחות באסיפה הכללית, בג' לל מתיחות ביחסי העבודה וקיתון צוננים, ששפך ראש הממשלה בברכתו, בפתיחה החגיגית של כנס התעשיינים, התחרו הנ"ר אמים בחריפות ביטוייהם כלפי הממשלה. ולארום נוסחו ההחלטות. ואלם המוכיר הכ' ללי חייך חיוך סרקטי... ההחלטות אושרו, אולם גם הפעם לא פורסמו.

אנחנו עושים את רצון הממשלה ומר-ציאים במקומה ערמונים מהמדורה", אמר חבר נשיאות התאחדות... "תוספת שכר זוהי תוספת שטרות כסף ישראלים ב-10 מיליון ל"י. בן-גוריון אינו רוצה, קפלן אינו רוצה, גולדה אינה רוצה, גרי בודאי ר' בודאי אינו רוצה, אבל להסתכן בריב פור עלי, בשעה שבאופק עומדות בחירות חד שות לכנסת, — אינם רוצים. להיטך, הם מעוניינים להוציא את הרוח ממטשי מס"ם, יהם מעדיפים, שהתעשיינים ישברו את הי ראש במקומם..."

גם הפעם היה, אפוא, ניסוח מחדש של ההחלטות, לפני פירסומן ברבים, וה"ה"ק" יוכל להמשיך, במצפון נקי, בפנישות על כוס תה עם אליעזר קפלן, לדבר ב"מא" מעל-שון", ולהעלות זכרונות מימי "גובר" ניה קיוב", כש "באטושקה הצאר" עוד קסם למליונים...

רק כדי להכעיס

"עוד מעט לא יהיו נעלים!", מבטלים את הנקודות!, "מוכרים בגדים ונעלים רק תמורת דולרים!" השמועות פרחו והלכו וזכה עין הודגבו תורים ארוכים וזרועים ליד חנויות הנעלים. מקור הבהלה: שידורי-הכרות "בקול יש" ראל" של ד"ר אשכנזי, ראש אגף הטקסטיל והעורות במשרד המסחר והתעשיה, לשעבר ראש מחלקת הסטטיסטיקה של מפעל "אתאי". הוא דיבר על תמורות העומדות לחיל בשיטה הקיצוצי, בסוף החודש. הקהל, שאחירת אי הציבות הכלכלית איפתה אותה, מיהר לפרש את הרמו כאות אזהרה, שמלאי העורות עומד לאזור.

"לממשלה אין כסף, כדי לחדש את מלאי הסחורות בחנויות", טענו. וכהוכחה, סיפרו על הנעלים בחנות מקיולונקי בתל-אביב, שאפשר להשיגן רק תמורת דולרים (העולט הזה 692).

במחלקת הסטטיסטיקה הממשלתית, לא נתקבל בולמוס הקניית בהתלהבות יתרה. ביחוד, לא מצא הדבר חן בעיני סגן ראש המחלקה. ד"ר פנחס המבורגר, שהוטל עליו לקבוע את אינדוס יוקר החיים, ולמצוא הערכה נכונה להוצאות המחיה של משפחה בישראל.

"שאלונים חיינם. באוגוסט שנה שעבר רה, לאחר הסכמת אליעזר קפלן, להקצות את התקציב הדרוש, נערכה ע"י לשכת הסטטיסטיקה הממשלתית בקירה של 1300 משפ'חות מכל השכבות, כדי לבדוק את הוצאותיהן האמיתיות, לרבות השוק השחור, ולבסס עליו הן את עריכת האינדוס החדש. עשרות קפי-דים מיוחדים בדקו את המשפחות הנבחרות. 1300 שאלונים נתמלאו תשובות למאות שא"ל ות נפחנס המבורגר שפשיך ידיו בנחת. סוף סוף ימצא לו החומר, שישימש בסיס לאינדוס החדש, שיספק את כל הצדדים.

רצה הגורל שבאותו חודש פירסם הדי"ר דב יוסף את צו הקיצוב המפורסם שלו, וכשטוכמו הוצאות הבדיקה, נתברר שרוב המשפחות הוציאו באותו חודש כפליים מאשר הרשו להן הכנסותיהן. בהלת הקניית באותו חודש השתקפה במלואה בשאלונים... אבל אינדוס חדש היה בכל זאת הכרחי,

לעמוד בניסגתם המתמדת מצוחכת, בלאו הכי, התפייטותם הקלה והעמדת דרישות מינימליות, שהופכות מקסימליות תוך חד-שיים. הפעם החליטו להעמיד פנים של עמדה עקבית.

אך מייד נזדרזו לתבוע שלושים שעות לחכות על הודעת רמו, דבר שהיה דוהה את ההצבעה בשבועיים (המליאה יושבת 15-12 שעות לשבוע), נתפסרו לאורך חיכות של 10 שעות.

מגן הפועלים, לוחם ברתיים: למרות צדקתם של הרתיים, מנקודת מבטם

אשר זלמן קריסטל, מוכיר כדלי, להוציא רוח

הם (כי העניין כולו טובב על הגדרה פור-מלית של "מעברות", בנפרד מ"מחנות") מרתיע האיום בפיזור הכנסת, מפ' ב. ג. ווערכת בחירות, את החזית הדתית. אף הפרוגרסיביים והספרדים, המבינים כי יפסידו קולות רבים בשעת בחירות, מנסים לפשר בכל יכולתם ולקיים את הממ' שלה הנוכחית.

המזרחי טוען, לעומת זאת, כי הרתיים לא השיגו הישג כל שהוא בשטחי הדת, החינוך, התחבורה בשבת, השיפוט התורני — אם כן, אין טעם להתמיד בקואליציה. אף באם תפורז הכנסת — באם לא תורכב ממשלת חירום לאומית, ע"י צירוף הציונים הכלליים — לא ישתנו יחסי הכוחות, בקויהם הכלליים, בהרבה, מלבד שמפא"י תבכר לשתף את הציונים הכלליים, המש' בריים פחות, בשלטון. נטיית האיישות של ב. ג., לעמוד על שלו במשבר גברו לאחר מהרגשות, שסיכויי מפלגתו גברו לאחר עמדתו בשכיתות המתכת — מגן הפועלים — וכלפי הרתיים — לוחם.

הכנסת, כמו כן: שמעה את מסקנות ועדת הכלכלה, בעניין חלוקת המלט: הטלת פיקוח על חלוקת המלט; יבוא כמאתיים אלף טון מלט לשנה, כדי להשלים בכך את המכסה של 600 אלף טון הדרר שיים; קביעת עדיפויות שכראשו: בטחון, שיכון עולים.

הצשק

המוכיר חייך

לשוא התרוצצו העתונאים במשרדי הת-אחדות בעלי התעשיה, למחרת האסיפה הכללית, כדי לקבל את נוסח החלטות הכינוס. נשמעה תשובה אחת — ההחלטות נמצאות במוזכירות. "ואיפה המוכיר?" "ישן עדיין!" "ואיפה המוכיר?" "גם היא ישנה עדיין, ובכלל, האם שמעתם כבר, שמזכירות התאחדות בעלי תעשיה תפרסם את ההחלטות מיד לאחר האסיפות הכלליות?"

אנו, גם העתונאים הוותיקים לא שמעו על כך מימיהם. אבל כך היה, הם מסבירים, בזמן ששררה אידיליה שלמה בין "הזקן" והממשלה. "הזקן" אריה שנקר, איש מעשי עד מאד, ידע, שבעת סערות רוזות בכינוסי התאחדות בעלי-התעשיה, אי-אפשר להשתלט על רוח המלחמה של דורשי המאבק, ות

(* יחד עם גישה גרוסמן, מזכירת הת-אחדות בעלי התעשיה, סר אוסטרוב, מוכיר אגף הארגון.

שלה, סחר-החליפין מיד ליד וההרס ההמוני של בעלי החסכונות.

מחירי הווק'פץ קפיצות מטורפות. בפעם הראשונה ברחוב לילינבלום הופיעו אנשים קטנים — חתונים, פועלים, פקידים — וקנו זהב, מלכים בודדים בכמה עשרות לירות. משבר האיומן הגיעה אל השלב התחתון של הסולם.

לפעמים נדמה שהרגשת-המבול הגיעה גם אל השלב העליון. כמנגנון האספקה השת'ררה אנדרלמוסיה גמורה. טחנות הקמח חדרו לעכוו במשך שבועיים, מחוסר חיטה — וכשאימיה חרפת רעב ממש על המדינה הגיע ברנע האחרון משלוחי-שועה. סגירתם המו-חלטת של העתונים נמנעה ע"י מעשה חסד של בעל דפוס פרטי בקפריסין, שהשאל כמות קטנה של נייר. ידיעות על מצב האסי-פקה של העור גרמו לבהלת קניות שגבלה עם פאניקה (ראה להלן).

אותה שעה ישבה הממשלה ודנה באמ-צעי חירום נואשים לעצירת התהליך (אסור מכירת הזהב, ועוד). אך רבים האמינו ששום אמצעים פוליטיים לא יועילו עוד. הסוס האינפלציוני קרע את המושכות.

הכנסת

אשחק הדלייה

נערות בגיל 16, שהתאהבו לראשונה, קוטפות פרחי דלייה, תולשות את פרחי הגביע ושואלות, לחליפין: כן? לא? כן? לא? בדומה לכך משחקת החזית הדתית עם מפא"י.

כאשר דוד רמז, שר התרבות והחינוך, קרא את הודעתו על החינוך במעברות, בו בילה את השתלטות תת הזרם הדתי של ההסתדרות על חינוך ילדי המעברות. פרץ המשבר הממשלתי חוצה.

שעה שכמה עשרות ח"כים, מהשורה השנייה, נוכחו במליאה, אישרו משימה חוקים והעבירו שלושה, בקריאה ראשונה, לועדות, טרחו השובי הקואליציה ליישב את הסכסוך, שעלול להפיל את הממשלה הנוכחית, להביא לבחירות.

לפי שהובטח עם סיום המשבר הקודם (אוקטובר 1950), תפורז הכנסת רק ברא-שית 1953, אך סחיתותיהם המתמידים של הדתיים ואיזמי הנגד של מפא"י, הבוטחת ברצון הדתיים להגל מאבק צמוד — לכי-סאות, מונעים פעילות סדירה של הממשלה.

מפא"י דורשת להכיר בתת הזרם הדתי של ההסתדרות (מיסודו של "העובד הדתי") כזרם דתי, הכנסת סוס טרויאני זה, שישלול מהדתיים את חינוך ילדי רבבות העולים העתיים לללות מעיראק, הכריזה אותם